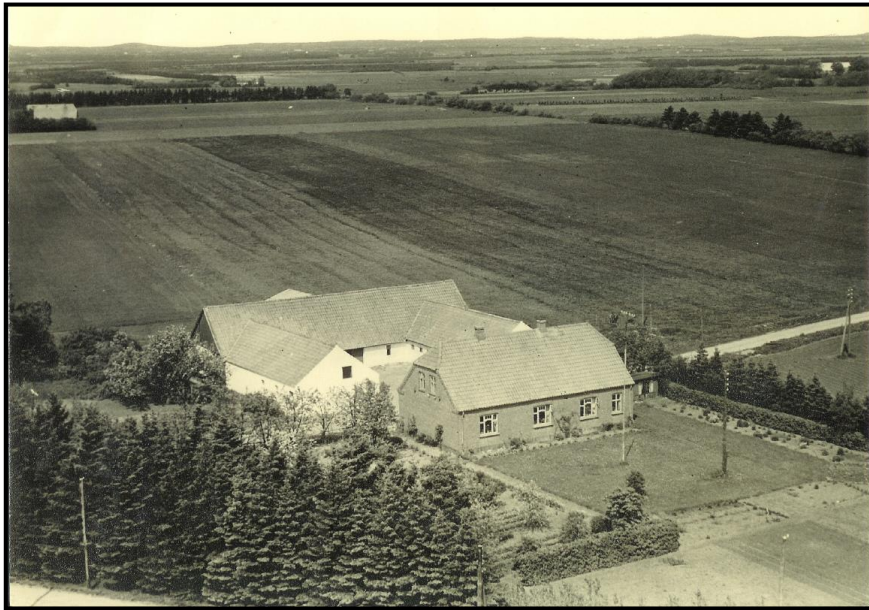

"LILLE UHRLUND" I TVIS

Lille Uhrlund omkring 1950

**Erindringsbeskrivelse
fra ungdomsårene.
1946 - 1958**

Indhold

Forord

Indhold

Erindringer efter 1946 er et fortsættelse af mine første erindringer "Fødehjem på fødeø".

Der er jo mange måder at nedskrive erindringer på, men det som jeg mest har lagt vægt på i det følgende, er i hovedtræk at fortælle lidt om hovedpunkterne vedrørende min egen person, samt mine forældres liv og virke i hjemmet "Lille Uhrlund" Tvis.

Da mine forældre besad denne ejendom fra 1946 - 1972, er det herfor ret begrænset hvor mange sammenlagte år jeg har opholdt mig her, da det er i tiden fra 1946-1958, hvorefter jeg da blev gift og selv stiftede hjem og familie.

Imellem årene 1946-1958 var jo igennem mine ungdomsår, hvori jeg var på efterskole, havde et par tjenesteplasser og aftjente værnepligt, samt lidt andet løst arbejde af og til. Så det har kun været i mindre overgangsperioder jeg har haft ophold i hjemmet.

Det er en ret vanskelig vurdering at beslutte sig til i hvilke omfang man skal fokusere sine erindringsbeskrivelser. Men jeg har valgt at forholde mig til dette som jeg har følt godt kunne have interesse for efterkommere vedrørende min person samt de forholde, jeg husker og har haft opvækst under.

Da jeg jo har levet et normalt liv som alle andre mennesker, har jeg derfor kun omtalt punkter fra min egen person som jeg har skønnet godt kan være medvirkende til den personlige livshistorie.

Jeg har valgt at stoppe min egentlige erindringsbeskrivelse ved den tid hvor jeg selv stifter hjem og familie.

Men for lige at nævne tiden, som jo ikke er gået i stå herved, giver jeg herfor nogle resumé notater som så kan være det grundlæggende, for at mine efterkommere kan bygge videre herpå.

Chr. Østergaard Jensen

Indhold

Tilbageføring hertil - klik på indhold ved hvert afsnitoverskrift.

<u>Afsnitoverskrift:</u>	<u>side:</u>
Forord	2
Erindringer efter 1946.....	5
Flytning.....	5
Første dag	5
Forældrefølelser	7
Lille Uhlund	7
Jernbanen	10
I ny skole	10
Konfirmation	11
På efterskole	11
Begyndende fritidsinteresse	12
Naboer	13
Vand fra stødhævert	13
Vandkilde	14
El og andre maskiner	14
Tørvegravning	14
Salg af tørvedynd	15
Om tørvehandlere	16
Andre handelsmænd	16
Efter aftjent værnepligt	16
Om tjenestepladser	17
Motorcykel	17
Soldatertiden	17
Den Danske Brigade i Tyskland	21
Om Tyskland i øvrigt	22
Nye investeringer	22
Telefon	22
Centralvarme	23
Malkemaskine.....	23
Traktor.....	23
Bil.....	24
Ny vandværk.....	24
Selvbinder.....	24
Halmpresser.....	25
Ny kostald.....	25
Badeværelse.....	26
Venskabskredsen.....	26

Årlige nabosamvær.....	26
Sædskifte i mark.....	26
Musikundervisning.....	27
Ungdomsorkester.....	27
Transport til foreningsballer.....	28
Skov og nyplantning.....	28
Rejse til Norge - med Bent.....	28
Mine duer.....	31
Lidt om mig selv.....	31
Efter 1958.....	32

Erindringer efter 1946 Indhold

Ejendomshandel: Den 2. september 1946 var dagen vi flyttede fra "Borbjerggaard" på Venø - til "Lille Uhrlund" i Tvis. For de to ejendomme var der handlet for mageskifte og skæringsdag den 1. september. Men da denne dag var en søndag blev flyttedagen bestemt til om mandagen den 2. september.

Lille Uhrlund omkring 1952

Flytning: Indhold

Selve flytning forgik med hjælp af venner og naboer fra "Borbjerggaard" på Venø.

Jeg husker ikke helt nøjagtig om der var mere end en ekstra sejltur med postbåd, eller der var en enkelt fiskerbåd til hjælp, men jeg husker at vores flyttegoods kunne være på en lastbil fra Struer til Tvis som var fra Peder Dalgaards lastbiltransport i Tvis.

Vi ankom til Tvis midt på eftermiddagen og fik os midlertidig indrettet til logi og beboelse.

Første dag: Indhold

Alt var jo nyt ligesom der herved var flere ting som skulle klares denne dag.

Dyrene skulle fodres og malkes, som nok var det mindste problem. Men allerede under malkning kom der en fremmed cyklende med en meddelelse. Han drev et ornestation, hvorved

de omkringboende bønder havde deres grisesøer til orne. Herved var der en grisesø fra "Lille Uhrlund" som skulle være tilbageleveret før vi ankom med flyttebil. Men da denne transport med de grisesøer ofte var ved drivning og til fods, havde den ved en jernbaneoverkørsel herved fået det ene ben ned i jernbanesporet og brækket benet.

Jeg husker at far og manden havde en del diskussion om ansvaret herom, da der jo ikke var nogen bevis for, at det netop var denne sø her fra ejendommen, og far kunne jo i sagens natur ikke kende grisesoen.

Jeg huske ikke helt denne sags afslutning, men søen blev vist sendt til slagteriet hvorfra far så fik slagteafregning herfor.

Næste problem denne dag var hestene som gik i en indhegning bag gården.

Ved mageskifte af ejendomme var det tit og ofte sådan, at hver tog sine egne heste med. Men i tilfælde som her, blev der handlet således at hestene blev på ejendommene - da der herfor var et vist årsag.

Den ene hest var hysterisk, og var derfor meget vanskelig at flytte med. Dette var far også gjort opmærksom på.

For ligesom at afprøve hestens opmærksomhed, var medhjælperne fra Venø, dog behjælpomme med at indfange dem.

Men den hysteriske hest gik ved deres ankomst til angreb og rejste sig på bagbenene og sparkede herved den mest modige mand omkuld. Hesten havde nu sat sig i respekt, men ved fælles hjælp fik de den med tiden overmandet og sat på stald.

Denne hest blev dog ikke mange dage gammel i fars ejendom. Den fik foder smidt foran sig, med forskellige egnede redskaber hertil.

Da hesten var velkendt på egnen, viste der sig også efter et par dage en køber til den. Hesten blev solgt, men køber måtte selv aftage den fra staldbås. Jeg mener at der ved denne handel blev byttet med en anden hest, som vist var af rasen "russer" som var en mindre hest, men dog meget anvendelig i landbrug.

Den hysteriske hest var ikke nogen overraskelse, da far ved handlen var bleven gjort opmærksom på dens hysteri.

Sidst på dagen kom min faster Johanne, som da boede i Idom - cyklende, nærmest nok mest for nysgerrighed, men var dog mor behjælpom med boindretning og madlavning for resten af dagen.

Faster Johanne, gift med Peder Møller Sønderriis, har jeg tidligere ved andre beskrivelser, nævnt fra Sønderriis på Venø. De var året før flyttet fra Venø til Idom.

Ligesom fra tiden på Venø havde vi nu fra deres tid i Idom, som var et par år fortsat et nært forhold til hinanden ved forskelligt samværd og andre fælles arbejdsopgaver.

Dette var stort set første dagen i nye omgivelse til ny livsførelse for kommende fremtid.

Ved ankomst til Tvis, var det meste af kornhøsten bragt i hus. Der var dog tilbage et lille stykke havre, som var sået sent på grund af jordens fugtighed i såtiden.

Roer og kartofler sad endnu i jorden, da optagertiden herfor endnu ikke var nået.

Forældrefølelser: Indhold

Jeg ved egentlig ikke hvor glad mor var ved at flytte fra Venø. Det var nok mest far som var foregangsmand for denne skift. Men jeg er af denne tro, at mor i sit inderste godt kunne se at Venø ikke havde store fremtidsmuligheder for dem og os børn, som nu nærmede sig konfirmationsalderen og skulle vi til at kende livet i en verden udenfor Venø, var det nok herfor det rette valg nu, at indstille sig på livsførelse i andre omgivelser.

Lille Uhrlund: Indhold

"Lille Uhrlund" var en mindre landejendom som jeg mener var på størrelse af 35-40 tdl. Heraf var der lidt skov, eng og et par tdl. mose - et par km. herfra, i østlig retning.

Far købte senere et par tdl. tillægsjord, et par km. herfra som var i sydlig retning, den anden side jernbanen og nabo til det tidligere nævnte ornestation. Dette var det røde sandjord, men dog god nok til at kunne avle lidt kartofler o.l. på.

Lille Uhrlund som var et firelænget ejendom, med tre udhuse og det fjerde som fritliggende stuehus.

I udhuse var østlænge kostald, nordlænge lade og vestlænge heste og svinestald

I kostald var der plads til 8-10 køer og lidt ungkreatur, samt to svinebåse, beregnet for grisesøer med smågrise. Den ene af de rum blev om vinteren benyttet som roehus.

I ladebygning var der to rimelige ladegulve, samt et ladegulv i vestende afskærmet og pålagt noget loft, beregnet som hønsehus. Hønsehus blev senere flyttet op på kostaldsloft.

I landebygningens østende var der omkring et ladegulv opsat noget murværk, så det kunne anvendes som roehus. Denne var dog ikke frostfri, og blev sjældent benyttet som sådan. I stedet blev det benyttet til hø og halmgulv.

I hestestald var der tre båse og et aflukket rum, som blev anvendt til forskellige formål som kunne være til et føl, får eller andet.

Ligeledes var der imellem heste og svinestald et mindre rum, som vist i fortiden blev benyttet som karlekammer. Denne rum blev benyttet som oplagsrum for værktøj o.l.

I hestestald var der ligeledes et hakkelsesrum, som blev benyttet til andet end hakkelse. Dette kunne være som ællinger, en skrukhøne på æg eller andet.

I svinestald var der fire små grisestier.

Heste og svinestald var indrettet i det tidligere stuehus.

Stuehuset var indrettet med tre stuer, hvoraf de to var sammenlagt med et buet skillevæg, soveværelse, mindre spisekammer, hvorunder var kælder, i østende var bryggers adskilt med et form for vindfang imellem køkken og bryggers. I denne ende var der ligeledes et værelse, som var min værelse i den tid jag var hjemmegående.

På loft var der et mindre værelse, øvrigt loft var åben og blev ofte benyttet som korn lagerplads. Dette var også vældig godt, men det var bare et godt sted for mus at finde føden herved.

Imellem køkken og soveværelse var der et mørkt rum med skab for opbevaring af køkkengrej. Igennem denne rum var eneste adgang imellem køkken og soveværelse.

Det var ikke toilet eller bad i stuehus, men ellers var stuehus faktisk ret rummelig og rimelig indrettet.

Bad og vask forgik i bryggers, hvor der ligeledes var et opmuret gruekedel som senere blev udskiftet til et gasgruekedel.

Toiletbesøg foregik på et lokumsbræt med spand under, som var et sted i udhuse, men af praktiske grunde blev det flere gange flyttet. For mænd foregik det oftest i grebningen bag køer.

Bag lade til nord, var det et staklade, denne blev for det meste benyttet som maskinhus om vinteren.

Ligeledes var der ved østsiden heraf et tørvehus, som jo blev benyttet for brændsel for vinteren.

Ved vestside af vestfløj var der et gammelt køkkenhave. Som læ for denne var der ret godt læ fra nogle gamle og høje grantræer. Der var i det hele taget ret godt læ omkring gården, fra småskove her vest for.

Den gamle køkkenhave blev benyttet som sådan en tid, men blev med tiden tilplantet med frugttræer ligesom der blev anlagt et par aspargesbede.

Ligeledes var der syd og vest for stuehuset en anlagt have med forskellige frugttræer og buske, og hvad som ellers hører en normalt have til.

Ved det nævnte korsvej vest for bygninger var der i hjørnet herved, en mindre fyrplantage med et sandgrav, fra denne sandgrav er alt sandet gravet op til bygning og omforandringer herved. Flere af de omkringliggende ejendomme havde også i fortiden hentet sand fra denne sandgrav, men da det var en privat sandgrav ønskede far ikke at dette skulle fortsætte som en selvfølge.

Sandgraven blev opfyldt ved at der blev anlagt vej uden om gården, og den nye vejføring skulle gå over det gamle sandgrav.

Af praktiske grunde blev der kort efter vores ankomst, lagt et stykke kilejord til havens sydende, som blev anvendt til køkkenhave.

Denne jordstykke blev anlagt haven for at undgå en upraktisk jordkile i marken. Så det tjente herved to formål.

Lille Uhrlund set fra øst med gammel vejføring igennem gård.

På dets jorde var anlagt en del kommuneveje, hvorved, få meter fra bygninger og haveside var et korsvej som således, at øst vest vejen, som er det nuværende Morrevej og gik igennem gården. Ved ejendommens opførelse år tilbage gik vejen tæt op ad udbygninger, som i vestfløjen da var stuehus. Ved bygning af nyt stuehus den anden side vejen, var vejføringen herefter så igennem gården.

Jernbanen: Indhold

Bag skov og engareal var jernbanen, 200-300 m. fra ejendommen. Nærmeste nabo var derfor et ledvogterhus nr. 8 for vejen til hovedlandevejen, hvortil var ca. 1,5 km.

For os børn var jernbane og togkørsel jo helt nyt og oplevende, og ikke mindst nu hvor det kørte for enden af egen mark.

Togkørsel forekom med damplokomotiv og hvormed var transport med alt muligt.

Der var passagertransport og godstransport.

Tog for godstransport var nok de mest spændende, da de kunne være lange og langsommekørende. Med vestenvind kunne røg damp fra lokomotiv spores helt frem til ejendommen.

Sådanne tog for godstransport kunne være med alt muligt. 30 - 40 vogne, til tider flere på slæb, kunne være lukkede vogne for dyretransport, Carlsberg og Tuborg havde egne vogne. På åbne vogne var der alt muligt fra såvel landbrugsmaskiner, træ, brunkul, sand, grus, roer og kartofler til forskellige fabrikker rundt i landet.

På passagertog var ofte vogne med overdækket åben veranda i begge ender. Herpå kunne passagerne så gå og få frisk luft under kørslen.

Mange gange har jeg ved togkørsel stået på et sådant veranda for at beskue landskabet.

For mig var en sådan rejse altid en stor oplevelse. Bare dette og på den måde ved at få kulstøv og sand i øjnene var en oplevelse i sig selv.

I ny skole: Indhold

Efter gældende regler skulle man ved flytning påbegynde skolegang i den nye skole indenfor det første uge efter tilflytning.

Da Ll. Uhlund lå under Gedebo skoledistrikt skulle skolegang være til Gedebo Skole. Min søster Else Marie og mig blev tilskrevet skole for skolegang efter bogen.

Vor lærer hed Jens Hansen som efterhånden nu var kommet op i alderen og var meget synshandicappet.

For mit vedkommende må jeg indrømme, at min lærdom for mine sidste to skoleår i denne skole, var ret begrænset.

I det store og hele var det ret begrænset hvor megen lærdom jeg fik ved at gå i skole. Mine første to - tre år med skolegang var nok de mest lærerige for mig.

På den tid var religion ligesom det væsentlige for skolefag. Første gang vi var igennem bibelhistorien var det et interessant historie at høre om. Men ved gentagelse flere gange igennem skoletiden blev den for mig noget ensporet.

Øvrige skolefag opnåede jeg kun at lære grundprincippet ved, som jeg så måtte lære at leve med.

Konfirmation: Indhold

Frem for skolegang fik jeg derimod en del mere lærerdom under konfirmationsforberedelserne.

Da vor forældre kort efter ankomst til Tvis, valgte at blive medlem af Aulum-Vinding-Vind valgmenighed, skulle jeg jo også konfirmeres herved. Præsten var Bønding Pedersen og boede i Aulum hvorved jeg også gik til konfirmationsforberedelse.

På grund af præstens sygdom begyndte jeg ikke præstegang før efter jul, hvor der var konfirmation i April. Men var så også ved to gange ugentlig.

Min lærer Jens Hansen i Gedebo skole var en del fortørnet over at det varede så længe før jeg begyndte denne præstegang. Øvrige konfirmander i skolen denne år, havde da gået til præst i Tvis i flere måneder.

Den korte tid jeg gik til præst hos pastor Bønding, var en ny oplevelse for mig. Ud over den normale præstelære, forstod han sig på at undervise på en interessant måde, som rakte en del længere ud end den sædvanlige lærestil i skolen.

Præsten var en type som havde en alsidig interesse for mangt og meget, som han gerne gav sin viden ud om.

Ligeledes havde han været med i frihedsbevægelsen under krigen, som han gerne fortalte om og var meget interessant. Han havde en søn som ligeledes havde medvirket ved frihedsbevægelse, men var for kun få år her før, taget til fange og skudt af tyskerne.

Dette var et hårdt slag for familien Bønding som med sine følelser godt fortalte herom.

På efterskole: Indhold

Da jeg efter min skolegang ikke havde opnået den lærdom, som mine forældre mente var behov for, for at komme videre med mit liv, blev det herfor besluttet at jeg efter min første tjenesteplass skulle på efterskole.

Jeg kom herfor på 5 vinter måneder på Staby Efterskole.

Denne vinter på denne skole, lærte jeg mere end hvad jeg havde lært i syv år i folkeskolen. Der var helt andre og interessante fag på programmet, ligesom det var iblandt andre lærer og kammerater. Her var det nu ligesom jeg fik en del input af hvad jeg manglede og fik behov for i mit videre liv.

Der var skolegang hele dagen og det befandt jeg mig ret godt ved.

Lørdag/søndage for dem som ikke var hjemme, var der af en lærer arrangeret cykelture og anden form for udflugter i omegnen. Det var ved en sådan tur, at jeg for første gang nogensinde havde været ved Vesterhavet.

Vi var meget ved havet og havde terrænløb i klitterne herved. På den tid var der i klitterne endnu afspærringer omkring flere af de tyske bunkers, da der herved endnu ikke var færdigundersøgt for landminer og anden ammunition fra krigens tid. Det var med pigtrådsspærringer og gule advarselstavler.

Det var jo ikke så mange år her forinden, at Kaj Munk var bleven skudt ved Hørbylunde bakke og begravet i Vedersø. Det var ligesom oprejsende at komme hjem og kunne fortælle, at have set Kaj Munks grav på Vedersø Kirke.

Der kunne gå 2-3 uger imellem at vi var på besøg hjemme. Turen hjem og tilbage var ofte på cykel. At køre med tog eller anden transportmiddel var dengang luksusrejse.

Begyndende fritidsinteresse: Indhold

Jeg var nu ved den alder, hvor fritidsinteresse begynder at melde sig.

I min sidste skoletid var jeg begyndt at gå til folkedans, gymnastik og fodbold. Dette fulgte jeg en del af ungdomsårene. I Tvis var der en Gammel Danseforening som holdt folkedans om vinteren, hvorved jeg deltog ved børn og ungdomshold.

Det samme var for gymnastik, som blev afholdt af idrætsforening.

Fodbold var en af mine store interesse, hvorved jeg spillede på drengehold og senere på juniorhold. Jeg blev aldrig den store fodboldspiller, men spillede for interesse og sammenhold med andre unge mennesker. Som sådan var det bare den gang.

En af mine andre interesser var cykelture, såvel store som små. Mange ture har jeg taget på cykel til Venø, for at besøge min bedstemor.

Ligeså har jeg mange gange på cykeltur besøgt mine farbrødre på Thyregod egnen.

En somme var jeg sammen med en ungdomsven på flere dags cykeltur til Kruså og Sønderjylland. Vi havde aftaler for overnatninger ved familiemedlemmer undervejs.

Overlevelseshjælp købte vi os frem til undervejs, efter behov. Vi havde et par punkteringer undervejs, som vi klarede på stedet med medbragt lappegrej.

Naboer: Indhold

Den anden side og vest for jernbanen, var naboejendommen "Hauris".

Til syd var det "Vester Høvids".

Til øst var det "Skadborg" og "Vesterlund"

Til nord "Nørrelund" og "Sønderlund".

"Nørrelund" var af dens ejer Jens Laursen opført på et tidligere jordtilliggende fra Lille Uhlund, hvor Jens Laursen tidligere har boet og herved i sin tid opført det nuværende stuehus.

Ved hjørne af sydmark og nedkørsel til eng var der ved vejen et murebygget transformatorårn. Denne årn som var opbygget på Ll. Uhlund jorde, blev næsten herfor betragtet som tilhørende ejendommen.

Igennem flere sommer, havde et stork taget ophold på tårnets tag. Der var ikke opsat storkerede, men sad blot på taget hvor den også aflade sit visitkort, som næsten kunne holde sig til den igen kom næste sommer. Føde til den, var om dagen så i engarealerne heromkring.

Vand fra stødhævert: Indhold

I Lille Uhlund var der indlagt vand til forsyning fra et naturligt vandkilde i engarealet og med et stødhævert som pumpeaggregat herfor.

En stødhævert var en lille fiks opfindelse for vandforsyning. Den fungerede som en lille ventilsystem på forsyningsrøret umiddelbart efter vandforsyningskilden.

Det var et ventilsystem som holdt sig i gang ved tryk fra et mindre fald igennem et rør fra forsyningskilden og herefter til påvirkning af hævertventilens åbne og lukkeventiler, ved over- og undertryk.

Denne hævertventil havde en lodret vandring på ca. 2-3 cm. og arbejde på en takttid på omkring 50 slag/min.

Herfra og hjem til vandbeholder, som var et lukket jernbeholder som var placeret på en omkring 2 m. høj sokkel i kostald, med halvdel i kostald og øverste halvdel på loft, var der omkring 300 m rør, med en stigning på ca. hushøjde som denne hævert så skulle føre vandet igennem.

Det var ikke den store mængde som det gav. Jeg vil gætte på omkring en - eller lidt under en liter i minut. Dette lyder ikke af meget, men når det er i døgndrift, var det mere end nok til normal daglig forbrug.

For at få vand ud igennem vandhaner var der ikke nogen form for hjælpetryk, det var kun vand i hanerne fra faldtryk, hvor bund i vandbeholder jo var over samtlige benyttede vandhaner.

Skulle det ske at vandbeholder blev overfyldt var der et overløbsrør ud til gårdspladsen.

Ligeledes kunne hæverten sættes ud af drift ved at sætte ventilen i topstilling.

Vandkilde: Indhold

I de fleste tilfælde kunne vandkilden for stødhæverten klare vandforsyningen, men der kunne opstå to problemer herfor.

Under tørkeperioder om sommeren kunne den være sparsom med vand. Hæverten måtte så stoppes til der i opdæmningen blev så megen vand at den igen kunne fungere.

Om vinteren måtte vandet i opdæmning ikke fryse til med is, da det ikke kunne fungere med isoverbelægning hvorved gav undertryk for vandtilførsel til hæverten.

Da vandet igennem rørene hele tiden var rindende, var der herfor ingen problemer med tilfrosne rørsystemer.

Skulle der ske let overløb fra det opdæmmede vand var det ingen hindring for at hæverten ikke kunne fungere, selv om den var placeret i afløbsgrøften herfor.

El og andre maskiner: Indhold

Der var elektricitet, men herudover var der ikke nævneværdige bekvemmeligheder som malkemaskine, telefon, vaskemaskine mm.

Af markredskaber var hvad var nødvendig, men så heller ikke mere. Høstredskaber var der ikke af. Far høstede et år mindre kornarealer med hølé og opbinding af neg herefter, som vi børn så fik lov at udføre.

At binde korn i neg, blev nu aldrig mit store nummer, men arbejdet skulle jo udføres, så vi måtte gå til hånde hvor hjælpen var tiltrængt.

Tørvegravning: Indhold

I det nævnte tørvemose et par km. fra ejendommen, blev der en gang årlig i maj/juni mdr. gravet tørv til vinterens fyringssæson.

Tørvegravning tog gerne en uges tid, imellem første og anden gang hakning af roer.

Der var en fast regel for, at en fyringssæson krævede et vist antal tørv som for vores vedkommende var på omkring 20.000 tørv. Når de var gravet, lagt i række og skåret, blev der optalt nogle rækker herved og herudfra en gennemsnitsberegning for antal.

At grave tørv, var lidt af begivenhedsdage hvor vi havde madproviant og drikke med til hele dagen, og det foregik som regel i godt sommervejr.

Vi havde hest og forskellige graveredskaber med i mosen.

For at grave tørv, begynder man ved "æ' pyt", som var stedet hvor man slap året før. Der graves først overjord af, som smides ud i "æ' pyt" hvor der for det meste er vand. Dyndlaget, som bliver til tørv, kan være varierende i dybde, fra 1-1,5 meter. Dyndet trækkes op i blokke, med en dertil beregnet tørvespade, som man med det ene fod kunne træde ned i dyndet og med et drejehåndtag skære det fri af bunden og som samtidig fungerede som bundplade for at trække dyndblokken op.

Unde dynd var der sandbund som det blev rutine ikke at skære ned i.

På nogle sammentømrede brædder blev dyndblokkene så af hest trukket op på tørrepladsen og lagt på række, og herefter skåret i tørvetykkelse med en speciel skærekniv på en lang skaft. At skære tørvene var gerne mit arbejde.

Efter nogle dages tørretid skulle tørvene vendes, og herefter igen -så stakkes. Tørvestakke var nogle rundstakke, som med fagudtryk var tørveskruer.

Hen på sommeren var tørvene så bleven så tørre, at de kunne køres hjem i tørvehuset, som gerne så skulle være fyldt op.

Hjemkørsel var ikke til nogen bestemt tidspunkt, men blev tilpasset imellem andet forefaldende arbejde som kornhøst mm.

På den tid vi gravede tørv, var der storke i Danmark. Det var meget normalt at storke spankulerede iblandt os i mosen.

I det før nævnte "æ' pyt" kunne der godt være nogle gamle ål og gedder, som vi børn morede os med fange.

I det samme moseareal, blev der også med le, høstet lidt græs, som godt kunne blive til at par læs enghø. Jeg mindes ikke dette enghø for at have det store foderværdi. Men det havde et dejligt duft og jeg mener også det blev anvendt som hestefoder.

Salg af tørvedynd: Indhold

Den tidligere ejer af "Ll. Uhrlund" havde til far nævnt, at han på et tidspunkt havde solgt tørvedyndet til optagning af et par tørvehandler i Aulum, men på betingelse af, at opgravningen skulle være afsluttet efter senest to år.

Da de ikke indenfor den tid havde fået det opgravet, havde de derfor ikke mere rettighed herfor og dyndet var nu fars ejendom.

Men far skulle lige afprøves, af tørvehandlerne som kom et par gange eller tre og stillede deres krav herfor. Men da denne handel ikke var skreven nogen steder, blev det kun til ret kraftige diskussioner som blev til afslutning på denne sag.

Om tørvehandlere: Indhold

Der var på den tid ret mange tørvehandlere på egnen. De opkøbte tørvedynd i forskellige tørvemoser, gravede det op og på forskellige ælte og pressemaskiner fabrikerede tørv i masseproduktion.

Tørvene blev solgt til forskellige hjem for kommende fyringsæson.

Tørvehandlere og grisehandlere var såmænd to alen ud af en stykke, som berigede sig ved kæltringehandel hvor den kloge narrede den mindre kloge.

For tørvs vedkommende holdt det i mange tilfælde ikke det antal tørv som skulle betales for. Antal tørv var jo gerne skønssag og derfor takseret til tørvehandlerens fordel.

Ligeledes kunne tørv være af så dårlig kvalitet, med indhold af sand og svovl at de havde en dårlig brændværdi og stort set ikke mere værd end det askesand som måtte fjernes efter udbrænding.

Andre handelsmænd: Indhold

Der var på egnen mange handelsmænd i for form af grisehandlere, kreaturhandler og hestehandlere.

Sådanne kom ret jævnlige og hvormed en handel blev aftalt. I de fleste tilfælde faldt det som regel ud til handelsmandens fordel.

Jeg husker sådanne handler kunne forekomme i flere halve timer over småbeløb som var fra 5 til 50 kr. på et stykke kvæg, ko eller kalv. Og fra 50 øre til 1 krone på en gris.

Far var nu ikke den helt store handelsmand, men skulle jo også på en måde lave penge og så hellere en dårlig handel end ingen handel.

Alt sådanne handel forgik og afsluttedes ved håndslag, som faktisk var bindende. Der var ikke noget med papir og kvitteringer.

Den store fidus til handelsmænd fik jeg nu aldrig, da de alle var lige store kæltringer med en egen kulturmiljø.

Efter aftjent værnepligt: Indhold

Efter min aftjente værnepligtstid, var jeg ligesom kommen i en traume periode for min videre færd igennem livet.

Jeg ville godt prøve nogen andet erhverv end denne ved landbruget. Men da jeg jo hverken havde nogen uddannelse eller midler hertil, måtte jeg så forsøge at komme videre med de evner jeg havde herfor.

I korte periode havde jeg derfor flere forskellige job som var fra lastvognschauffør til murearbejdsmand, men alt sammen ikke rigtig noget som havde nogen fremtid for mig.

Da Ella ligeledes i denne periode kom ind i billedet, måtte jeg herfor nu tage et standpunkt for vores eventuelle fælles fremtid. Herfor tog jeg endnu en tjenestepads ved landbruget, som da blev til halvanden år, hvorefter vi giftede os og stiftede eget hjem og familie.

Om tjenestepads: Indhold

For tjenestekarle og tjenestepads på landet, er dette et stykke egen kulturhistorie, som jeg herved vil undlade at fortælle om, da det aldrig rigtig blev min store tilløbsstykke.

Igennem ungdomstiden har jeg haft tre tjenestepads på landet, som nok også var de tre år for meget.

Så har jeg hverken sagt for meget eller for lidt om den ting.

Motorcykel: Indhold

I mine ungdomsår var motorcykler moderne ved unge mennesker. Som belønning for min hjemmehjælp igennem årene fik jeg af min far også en sådan. Det var en 3,5 HK -BSA.

En motorcykel var ikke noget man bare købte, der skulle herfor sendes ansøgningsskema for indkøbstilladelse for nyttebrug heraf. Det var som regel forhandleren som sørgede for at en sådan blev godkendt, som det så for mig også blev.

Denne motorcykel havde jeg igennem ungdomsårene megen glæde af, ikke mindst i soldatertiden hvor jeg benyttede den for frem og tilbage ved orlover.

Ligeledes hvor jeg nu havde stiftet bekendtskab til Ella, har vi sammen kørt mange ture på denne cykel. Denne havde jeg megen fornøjelse og nytte af.

Soldatertiden: Indhold

At omtale soldatertid i sådan beskrivelse som her, er nok ikke det mest aktuelle stof. Men da min soldatertid var lidt speciel vil jeg dog ikke undlade at nævne lidt herfra.

Kort tid efter mit andet tjenestepads blev jeg indkaldt til soldat. Jeg blev indkaldt til Dronningens Livregiment til Fynsgades Kasserne i Ålborg.

Vi havde såmænd ikke været inde i mange dage før vi fik melding om, at vi kun skulle være her i rekrut tiden. Når denne sidst på sommeren var omme skulle vi overføres til Den Danske Brigade i Tyskland. Den Danske Brigade havde kasserne i Itzehoe.

Om at være brigade soldat i Tyskland kunne jeg såmænd godt fortælle en lang historie om, men vælger at forholde mig kortfattet herom.

Da jeg blev indkaldt til at gøre tjeneste ved stabskompagniet, og herved i stabsdelingen i Dronningens Livregiment, fik jeg som følge herved en helt specielt soldatertid.

Jeg var iblandt en forkommando som blev afsendt til Tyskland en fjorten dags tid før det øvrige kompagni.

Denne forkommando fik herved og resten at værnepligtstiden, så samtlige de loppetjanser som forekom ved brigadestaben.

Som sådan forekom mit tjeneste i et såkaldt garagekompagni, som stod for alt kørsel af hvad som forekom i personbiler, skal jeg sammenligne med noget kendt, er det en form for taxakørsel. Hver mand fik udleveret en bil, som man så var ansvarlig for vedligeholdelse og rengøring af.

Vognparken bestod dels af Opel Olympia, Opel Kaptajn og Folkevogn. Min først udleverede bil var en Opel Olympia, som var modellen før der var noget der hed Opel Rekord.

I garagekompagniet gjorde vi tjeneste som afgivelser, det vil sige at vi var afgivet fra alt deltagelse fra det øvrige kompagni.

Denne garagekompagni udførte en vagttjeneste med to vogne på vagt, som vi så udførte på skift.

Af de to vogne skulle den ene altid holde stille og måtte kun køre ud efter befalet ordre.

De hele tiden indløbende turkørsler var man så herfor frit stillet om, hvem skulle køre. Hvert nat blev vagten kaldt ud for et køre en natur med en vagtinspektør. De nattere havde vi som regel trukket lod om, eller forud aftalt hvem skulle køre.

Sådan kørsel med de vagtbiler var for det meste småture, som kørsel med gæster udefra, imellem banegård, hotel og andre steder.

Længere kørsel som kunne være fra flere timer til hele dagture blev udført af vogne udenfor vagttjeneste.

Under sådanne ture som jeg har kørt ret mange af, var for det meste i Slesvig-Holsten området. Så godt som alle veje i området fra Hamborg og til den danske grænse har jeg kørt på utallige gange med forskellige stabsofficer og med hvem som ellers var på besøg i militære instanser.

Ture til Hamborg var hver gang en oplevelse at få. Jeg har ingen tal på, hvor mange ture jeg har haft til Hamborg, men det blev til ret mange.

Udover de ture som vi på befaling skulle køre, havde vi fra garagekompagniet mulighed for på lørdag/søndag på skift, at komme med postbilen på tur til Hamborg, da en sådan fra vores afdeling havde en daglig tur til Hamborg efter post til kommandoen. Som postbil herfor var det en folkevognsrugbrød, som godt kunne tage tre fire stykker med på en sådan tur. Til Hamborg var der ca. 70 km, og var selvfølgelig den by som vi skulle opleve når lejlighed herfor bød sig.

Tæt ved vores garageplads lå kommandoens biograf, som ligeledes kunne benyttet under andre underholdningsformer.

Denne biograf sal med sene, var på denne tid fuld på højde med lignende underholdningslokaler i Danmark. Flere gange i min tid var der herved underholdning af forskellige større underholdsarrangementer fra Danmark, bl.a. var der en større arrangement fra Danmarks Radio, med flere af datidens kendte ansigter.

For mig var dette en særlig oplevelse, da jeg i den tid var afgivet som chauffør for de optrædende, ved at stå til deres rådighed for frem og tilbagekørsel imellem deres indlogeringshotel nede i byen og til øvetider i biografteateret.

Af de medvirkende herved var de kendte som skuespiller Dirck Passer, kapelmester Ivan Leth, konferencier og arrangør Svend Pedersen DR. og refrænsangerinde Raquel Rastenni, samt mange andre.

For Raquel Rastenni fik jeg den befalede opgave, som blev speciel oplevelse, at efter hendes sidste seneoptræden så skulle køre hende til Altona banegård i Hamborg, hvorfra hun skulle videre med tog ved godt midnatstid. Om det var til Danmark eller andet steds husker jeg ikke.

Da jeg ikke var for godt stedkendt i Hamborg, fik jeg derfor chaufføren af postbilen, fra den daglige posttur til Hamborg, med som vejviser.

Da vi ankom til Altona i ret god tid før togafgang, bød Raquel Rastenni os på en drink på et nærliggende danserestaurant, hun ville gerne, om vi ville blive hos hende til noget nært togafgang. Under vor hyggelige samvær spurgte hun, om en af os havde lyst til at danse en dans med hende.

Selvfulgelig tog jeg imod tilbuddet, som jo var en helt foræring af vor kendte refrænsangerinde Raquel Rastenni.

Før vor afsked med hende, fik vi hver en tikroneseddel for venlig og påpasselig omsorg for hende.

Ud over denne særoplevelse har jeg kørt med utallige af andre gæsteoptrædere som kunne være ved såvel underholdning samt foredragsholdere. Af foredragsholdere har jeg kørt med en del af den tids ministre samt øvrige folketingsmedlemmer.

Der var ret jævnligt forskellige arrangementer i denne biograf og teatersal.

Ved vor ankomst til kommandoen i Tyskland var kommandochefen Oberst Stork. Oberst Stork blev kort tid herefter alvorlig syg og indlagt på det tyske sygehus, som lå ved siden af det danske sygehus, men udenfor kaserneområdet. En kritisk nat blev jeg befalet for at sidde vagt i bilen hele natten, på parkeringspladsen udenfor sygehuset, i tilfælde af, at der skulle blive behov for hurtig kørsel til, eller fra Danmark.

Oberst Stork levede natten over og jeg fik så fri til normal søvn dagen efter.

Jeg mener, at Oberst Stork efter denne nat blev overflyttet til Danmark, hvor han døde kort efter.

Herved nævnte kørsler var stort set ikke nogen særtilfælde, men hørte under normal daglige befalingsopgaver. Var det ikke mig som havde udført det, var det bleven udført af en anden.

Det var garagekompagniets "kontormus" som var chauffør og vogn fordeler, og som herved også skulle tage hensyn til vogn og chaufførs hvilebehov, da man jo har et vist ansvar for såvel vogn som passager.

Efter en tid med kørsel i min lille Opel Olympia skulle der være omrokering af reservechauffør for kommandochefen, som nu hed Oberst Digmann. Oberst Digmann var øverstbefalende i hele kommandoen.

Da jeg nu havde fået en del erfaring i det bilkørsel, blev jeg herfor udpeget som kommandochefens reservechauffør. Dette medførte at jeg skulle have anden bil, som var en ny Opel Kaptajn, som kun var reservebil for oberstens første bil, en sort Mercedes 300, som jeg skulle køre med når jeg kørte med obersten. For normal daglig kørsel med obersten i denne bil, havde han egen chauffør, som var af math titel, svarende til vor tids konstabler.

Jeg skulle herfor kun udføre hans kørsel ved tilfælde af sygdom, ferie eller anden hviletidsbestemmelser.

Jeg havde dog enkelte gode og hyggelige ture med oberst Digmann. Når denne vogn kørte med obersten som passager,

skulle chaufføren altid sætte et flag i højre forskærm, som markering for, at obersten nu med som passager.

Der var stil over denne form for kørsel.

Udover dette, forgik mit kørsel med den nye Opel Kaptajn på samme måde med vagter og kørsler som her forinden.

Datidens biler, bilkørsel og vejnet, kan slet ikke sammenlignes vor tid med samme. De biler vi kørte rundt i, var efterkrigsmodeller og tre gears vogne, hvis hastighed var høj ved 80 km./t. og som for os, var højest tilladt hastighed såfremt vejnet var forsvarlig hertil.

Veje var for det meste gammelt hullet asfalt og dårlige brostens belagte veje, og på steder med specielle sten være meget glatte ved det mindst fugtige vejr. Der var særlig advarsel herfor, da de ved fugtig vejr kunne blive som kørsel på brun sæbe.

Mange gange var vejnet kun forsvarlig til kørsel ved 60-70 km./t.

Ture på en lille 100 km. kørsel, var lange ture som skulle afsættes en vis tid for at gennemføre.

Størstedelen af landes bilparker, også Danmark, var førkrigsmodeller, og kunne slet ikke køre med høj hastighed, ligesom vejnettet slet ikke var opbygget til at klare trafik med mange biler og høj hastighed.

Den Danske Brigade i Tyskland: Indhold

Som sådan havde Danmark udstationeret soldater i Tyskland efter anden verdenskrig og til som jeg mener var omkring 1958. I de første år havde Danmark soldater flere steder i Tyskland, men i min tid dog kun med hovedsæde i Itzehoe.

Ligeledes havde de herfra et turnus vagthold i Kroppelejn, nogle km. nord for Rendsburg. Ligesom der var et signalhold i Rendsburg.

Halvdelen af kassereren i Itzehoe havde indtil for et årstid før jeg var der, virket som kasserne for et Brigade fra Norge. Norske og danske soldater var samtidig stationeret til denne kasserne.

Norsk Brigade i Tyskland var nu bleven hjemsendt.

England havde ret mange udstationeret soldater, fordelt over hele Tyskland med bl.a. et stort kommando i Neumunster, med hvem vi havde en hel del øvelsessamarbejde med.

Kroppelejn nord for Rendsburg, var et specielt bunkers oplagringsplads af våben mm. fra tyskertiden, og der mange bunkers.

Denne lejr lå fuldstændig camoufleret inde i skov, og blev først opdaget ved et tilfælde som var et længe tid efter krigens

afslutning, ved at et engelsk militærkøretøj ved fejlkørsel under orienteringskørsel var kommet ind i skovområdet og fandt de mistænkelige bunkers, som herefter blev åbnet og afsløret for forskelligt våbenindhold.

Herefter blev området lukket og vagt etableret.

Om Tyskland i øvrigt: Indhold

På den tid som nu var omkring 10 år efter krigens afslutning, lå store bydele endnu i store ruinhober og udbrændte bygninger. Selve Itzehoe var ikke så medtaget, men bydele herved var også udbrændte bygninger, men hvori befolkningen havde indrettet sig med bedst mulige boliger.

Hamborg var nok det by man bedst kunne danne sig indtryk af hvad det vil sige at genoprette liv efter en krig. I store bydele og oven på murbrokker var man begyndt at genetablere forretninger og andre bygninger, som kunne tjene til dagligdagens fornødenheder.

I havneområdet lå endnu ruindynger at sprængte broer og andre bygninger som endnu slet ikke var påbegyndt restaurering eller anden form for oprydning.

Ligeledes var byer som Lübeck, Kiel og Slesvig hårdt ramte byer.

Jeg mener herved at have givet et lille indblik i hvordan forholdene var her på den tid.

Det er ret begrænset hvad jeg har af billeder herfra, men et par stykker af de bedste forsøger jeg at sætte på et par sider for sig selv.

Tyskland var på den tid ikke Tyskland som vi kender det i vor tid, hvor vi som turister kører ned for at handle.

Efter 11 måneders tjenestetid i Tyskland, kom vi til Viborg og hvorfra vi blev hjemsendt efter 8 - 10 dage som blev benyttet til at aflevere udrustning mm.

Nye investeringer: Indhold

Fra omkring 1950 blev der efter behov og løbende foretaget nye investeringer.

Telefon: Indhold

Et af de første nyinvesteringer var telefon. Et sådant var ikke noget man gik hen og købte. Der skulle til telefonselskabet som var Jydsk Telefonselskab, først indsendes ansøgning om behov herfor. Ansøgning blev i de fleste tilfælde godkendt, men der var herefter længere ventetid, fra en halv til en hel års leveringstid.

Efter en kort tid med enetelefon, måtte vi overgå til parretstelefon. For sådant kunne der være fire abonnenter på samme linie, med samme nummer, men med et bogstav som endetal. De endetalbogstaver havde som regel x,y,v, eller u.

Før man ringede op fra et parretstelefon, skulle man først lytte om der var en anden på ledningen, for ikke at afbryde denne samtale ved opkald. Det kunne til tider være lidt problematisk at anvende den form for telefon, men med tiden blev det såmænd et tilvant rutinesag.

Jeg husker ikke nøjagtig vores telefonnummer, da den henad vejen blev skiftet op til flere gange. Jeg mener at den første var Tvis 89, og senere 89x.

Centralvarme: Indhold

Et af de første år i Tvis blev der indlagt centralvarme. Centralkedel var indbygget i nyt komfur, hvorved rist kunne hæves og sænkes efter brug og behov. Brændsel var tørv, træ og hvad som ellers var anvendelig.

Dette fungerede ganske udmærket i en del år, indtil der blev indrettet badeværelse, hvor der da blev skiftet til centralvarmekedel, som også var til forskelligt ildebrændsel.

Malkemaskine: Indhold

Da jeg var begyndt i tjenestepuds og ikke mere kunne hjælpe til med malkning, eller andet under malkning, blev der købt malkemaskine.

Det var i øvrigt nu en renæssancetid for malkemaskiner for enhver landbrug.

Malkemaskine var en stor hjælp i daglige arbejde. Hjemme hos os blev det især en stor aflastning for mor, som havde svage arme og svært ved at malke. Hun fik herved mere tid for sine andre daglige gøremål i stald, samt ved høns og andet fjerkræ som hun også havde lidt af.

Traktor: Indhold

Et års tid eller to efter malkemaskine blev der købt traktor, en grå Ferguson, med plov og harve.

I begyndelsen var det i fællesskab med et par naboer, så vi havde ret til den to dage ugentlig, men var stort set også nok til det normale markarbejde.

Efter en kort tid med fællesskabet, ophørte dette for hver for sig selv at købe traktor og flere redskaber hertil.

Traktorer var da ligeledes i en renæssancetid. Da vi kom til Tvis var der kun to eller tre traktorer i hele sognet. Men da den grå

Ferguson blev lanceret, blev det med tiden ret hurtig hver mands eje for landbruget.

Bil: Indhold

Det var ligeledes i de år at far og mor fik deres første bil som var en Hilmann.

Hilmann mener jeg var en engelsk fabrikat, vistnok fra Morris fabrikkerne.

Det var ikke nogen superkøretøj, men det fungerede da så meget, at far og mor havde megen fornøjelse heraf, ligesom det af og til nu gav mulighed for at komme lidt hjemmefra.

Det var ikke en bil som de havde i mange år, men et begynderkøretøj som efter et par år blev udskiftet med et nyt folkevogn WW.

Herefter blev biler opslidt og udskiftet efter behov, som hos alle andre mennesker.

Ny vandværk: Indhold

Da rørsystemet for vandforsyning fra stødhævert var ved at være nedslidt, med ustabil vandforsyning igennem tilstoppet rustne rør, blev der købt og opstillet et brugt pumpeanlæg.

Dette fungerede ved at det var en pumpe som kunne trækkes ved motorkraft, af motor som blev anvendt til alle andre mulige formål.

Der var i hjørnet af gårdspladsen en brønd, som ikke var benyttet i mange år, på grund af dårlig vandkvalitet. Denne blev rensat fordybet ilagt grusbund, så vand herfra godt kunne anvendes, men var dog en anelse okkerholdig.

Som vandbeholder blev anvendt den bestående vandbeholder fra stødhævet.

Der kunne være dage hvor der skulle pumpes vand op til flere gange for at dække behov, men var oftest på grund af at brønden ikke kunne give vand nok, da denne blev pumpet tør hver gang.

Men som sådan fungerede dette vandværk i del år herefter.

Selvbinder: Indhold

Det var også på den tid der blev købt selvbinder. Det var en brugt selvbinder som blev købt af nabomanden til tørvemosen og som kostede 600 kr.

Hvorfor far købte netop denne binder ved jeg ikke, for den havde den fejl at den ikke var god til at binde neg og det vidste far godt før han købte den. Men den kunne dog høste og kaste neg ud, men kun omkring godt halvdelen var bunden.

Vor smed i Tvis, var lidt af en Ole opfinder, han påmonterede et andet mærke bindeaggregat, så den kom faktisk til at køre ligeså godt som mange andre gamle selvbindere.

Vi fik vistnok selvbinder et år eller to før traktor, da den til at begynde med blev trukket af heste.

For hestetræk af selvbinder, skulle der tre heste for. For at klare dette var vi på skift med naboen, som også kun havde to heste.

Halmpresser: Indhold

En halmpresser blev også købt. Denne skulle stilles foran tærskværk og samlede det tærskede halm med nogle specielle træarme og kunne herefter så selv presse det op ad en sliske på loft eller andet steds.

Dette var en betydelig lettelse for tærskearbejde da halmen herved ikke fyldte så meget, ligesom det så kunne klares med mindre mandskab.

At skulle tærske korn var i det hele taget noget af det arbejde man ikke ligefrem stod i kø for at deltage ved. Det kunne støve så det ligefrem var helt ulidelig.

Men skulle der endelig tærskes en del af betydning, udover et par dages forbrug af korn og halm, krævede det også et vist antal medhjælpere.

Ny kostald: Indhold

Efter en del år blev der ombygget i kostald. Hele østmuren blev fornyet ligesom det blev forlænget med østgavl i lade, hvorved østende af ladebygning blev tillagt kostald med to rækker og midtfodergang for ungkreaturer.

Selve kostalden var kun for en række, med fodergang. Der blev lagt nyt loft over såvel det gamle som det nye kostald.

I sydende af kostald, blev der ved samme ombygning etableret roehus i det sydvestlige side og malkemaskinerum og et mindre rum for ildebrændsel i det sydøstlige side.

Ved samme lejlighed blev der igen opsat nyt vandværk, som nu var fra et automatisk anlæg.

Det eksisterende tag og tagkonstruktion blev ikke fornyet.

Under denne ombygningsproces som tog hele sommeren, blev der opsat et midlertidig foder og malkerum i tørvehuset.

Efter dette brug af tørvehus, blev denne nedrevet da denne nu var udtjent.

Badeværelse: Indhold

Samme sommer som ombygning af kostald, blev der opført badeværelse i stuehusets bryggers.

Dette var en stor modernisering som var stor glæde ved.

Venskabskredsen: Indhold

Sognets almene samfund var på den tid et opdelt folkefærd af indre mission og grundtvigianer. Men trods dette, fik det ikke den store betydning for vores familie, da far og mor igennem årene stiftede bekendtskab til en stor vennekreds blandt den samlede befolkning.

Som tidligere nævnt, fik de stor tilknytning til valgmenigheden hvoriblandt de fik en stor venneskare. Men dette var ikke enebetydning med, at de ikke også fik venneskare i andre kredse og sammenhæng.

Far og mor havde faktisk den evne at tilpasse sig det folkefærd de var iblandt, og herved fik de tilknytning til et stort vennekreds som varede livet igennem.

Årlige nabosamvær: Indhold

Som skik og brug var, samledes naboer og venner jævnligt, og mindst en gang årligt over aftenkaffe. Sådanne aftner var nogle som nok mor så en del frem til. Hun var i det hele taget et mennesketype som altid befandt sig godt i selskab med andre mennesker.

Til sådanne kaffebordsanretninger kunne godt være op til 8 - 10 forskellige slags kaffebrød.

Mændene drøftede gerne deres daglige gøremål, men ytrede sig gerne over de forskellige systemers retsbetingelser, som de i de fleste tilfælde fandt for værende urimelige for deres erhverv.

Kvinderne drøftede så dagligdagens situationer under strømpestrikning - eller andet, til deres medbragte strikkesøj.

Ved sådanne aftensamvær var det af forskellige grunde nødvendigt at opdele gæsterne i flere hold. Det var nok ved sådanne samvær at indre mission var tilbøjelig for at sætte kløfter.

Sædskifte i mark: Indhold

For markafgrøder havde far sin egen sædskifteplan. En sådan var af flere årsager en nødvendighed, for at tilpasse den nødvendige foderbehov af afgrøder for dyrebesætningen.

Ligeledes for at undgå plantesygdomme, som kunne forekomme ved samme avl flere år i træk, ligesom gødningsplan skulle tilpasses efter foregående års afgrøder.

Dyrebesætning og markafgrøder skulle tilpasses for kommende år, ved kun at foder med egen afgrøder.

Udover at købe lidt kraftfoder til malkekvæg, var det dårlig forretning at skulle købe grovfoder på grund af dårlig planlægning.

Som retningsregel var, at halvdelen af vinterfoder måtte være brugt til 1. februar. Var der brugt mere, skulle der påregnes udgifter til køb af ekstra foder, men kunne dog være alt efter hvor tidlig køerne om foråret, kunne komme på græs.

Musikundervisning: Indhold

Da far havde en del musikalske arveanlæg, for violinspil, var det derfor nok mest efter hans ønske, at vi børn skulle have musik undervisning for at kunne spille på et musikinstrument. For nok mest at påtvinge os interessen herfor, kom vi ret tidlig i lære hermed.

Else Marie fik klaverundervisning, som hun påbegyndte omkring et årstid før vi kom til Tvis. Sammen med et par stykker mere fra Venø, fik de en ugentlig formiddag klaverundervisning hos kirkeorganisten i Struer.

Jeg fik så violin undervisning, da far jo havde et sådant, men påbegyndte det ikke før omkring et års tid efter vi var kommen til Tvis. Jeg fik lidt undervisning hos en ældre spillelære i Holstebro.

Dette violinspil var nu ikke ligefrem mit store nummer. Jeg havde også nogle ophold herfra, som vistnok var en tre til fire gange.

Ved dette undervisning blev jeg aldrig nogensinde den store spillemand, men fik dog herved så megen lærdom, at jeg fik en nogenlunde nodelærdom, som jeg så igennem årene ved selvstudium har haft megen glæde af.

Igennem ungdomsårene har jeg spillet sammen med ret mange selvlærte gehør musiker, som jeg nu godt kunne høre var udelukkende c-dur spillemand som helst spillede alt muligt i tre fjerdedels takt.

Ungdomsorkester: Indhold

Efter endt soldatertid dannede jeg sammen med Else Marie, hendes mand Bjarne og en fælles ungdomsven et mindre danse kvartet.

I en tre til fire år har vi stort set spillet ved forskellige lejligheder, såvel private som foreningsballer, i samtlige gamle forsamlingshuse i en lige linie fra Vesterhavet til Viborg.

I omegnskommuner til Viborg var vi en overgang meget populære, ligesom vi også var ret populære på egen vest for Holstebro.

Derimod i hjemsoget, blev vi aldrig rigtig de store stjerner. Vi opfattede det som profeten, der ikke rigtig var velset i sit hjemland.

Transport til foreningsballer:

Indhold

Som ethvert andet ungt menneske, drog jeg selvfølgelig også til mange af de foreningsballer som forekom nær og fjern.

Herom er der såmænd ikke meget at fortælle, da det jo var det ungdomsunderholdning som nu engang var, på det tidspunkt.

For at komme rundt til de forskellige steder, var det for det meste på cykel, men kunne også være ved samkørsel i lejet bil.

Til mange af sådanne samvær udenfor sognet, mest i Holstebro, kunne det ofte være, at lillebil vognmanden havde arrangeret tur, hvortil man så kunne tilmelde sig for at være med.

Sådanne fællesture til forskellige arrangementer, som også var for biografture, var nu ret hyggelige.

Skov og nyplantning:

Indhold

Da der til Ll. Uhlund var en del skov, dels for læ og anden anvendelse. Anden anvendelse kunne være opskæring at tømmer til eget forbrug og lidt til ildebrændsel.

For at holde skoven vedligeholdt med træer, skulle der selvfølgelig også tilplantes med nye træer, når der blev for store åbne pletter.

Far var meget flittigt for at holde skoven vedligeholdt med nyt tilplantning, ligesom han var meget nænsomt med fældning af træer.

Far havde det motto, at hvert træ havde en mission, og når denne var udtjent skulle der plantes et nyt.

Jeg er ikke utilbøjelig for at mene, at jeg nok har arvet lidt af denne tanke vedrørende træer, da jeg ligeledes har svært ved at fælde et træ. Som jeg plejer at sige, det er nemmere at fælde en træ end få et nyt op at stå. Er den fældet kan man ikke fortryde.

Rejse til Norge - med Bent:

Indhold

Jeg mener at det var omkring 1950, at jeg sammen med nabosønnen Bent var på ottedags ferie i Norge, for at besøge hans søster Karen og mand Thor, som boede i en mindre by, som jeg mener hed Skullerud, nogle kilometer fra Oslo.

Det var jo første gang jeg var udenlands, og første gang jeg havde set klippefjeld, som jeg nok syntes forekom noget stenagtige. Jeg var vistnok endnu ikke rigtig gammel nok til helt at forstå naturen ved.

Rejsen derop og hjem fandt jeg som en streng oplevelse, som varede omkring halvanden døgn hver vej.

Vi var med damptog fra Tvis til Frederikshavn, som da var en dagsrejse, med togskitte i Struer, Langå og med lange ophold på alle stationerne her imellem.

I Frederikshavn skulle vi igennem paskontrol for at komme med færgen til Oslo. Da vi ikke var kendte hermed, gik vi først igennem det forkerte told som var til Sverige, men opdagede det heldigvis før vi kom ombord, og nåede også lige at komme igennem den rette told bagefter.

I tolden gennemragede de alt vores bagage, som vi jo skulle have styr på igen for at komme videre.

Skibet vi skulle med hed "Vistula" og var et gammelt og vistnok fisker eller ombygget fragtskib. Den skulle bruge 13 timer for at sejle til Oslo.

Det var kun et passagerskib. Der var to biler med, som var hejst op på dækket og stod i forstævnen.

At være passager på en sådan skude for de næste 13 timer, for os uvante, krævede en vis tilvænning. Tilvænning var at finde ud af hvorledes vi skulle indrette os for overnatning.

På dækket var der et mindre rum for cafeteria og passagerkahyt. Ellers var der et passagerkahyt og toilet mm. under dækket.

Herudover vandrede man bare rundt på skibet efter ønske og placerede sig hvor der var plads.

For dem som var tilvant denne sejltur, havde sovepose med og fandt ret hurtig de bedste steder at lægge sig til ro.

Men os to som først skulle se skibet lidt an, var selvfølgelig bagefter med at finde nogen pladser. Det bedste vi kunne finde var i det fælleskahyt under dæk, og her sætte sig på en hjørne af en bæk, og med tiden som sidemændene forsvandt, så få en ben op og med tiden på den måde så begge ben, hvor man så nogenlunde kunne få lidt søvn.

Under denne sejltur oplevede vi lidt af, hvad det vil sige at være på havet. Der hvor havene Kattgat og Skagerrak mødes, var der liv i skuden, den rullede sidelæns og vippede op og ned. Borde og stole i cafeteria røg fra det ene side til den anden, og mange var ret søsyge, tilfældigvis holdt vi os fri af dette, men det var en sejltur man husker et godt stykke frem i tiden.

Med tiden nåede vi dog over det værste og sejlede nu ind i Oslofjord.

Sejlturen igennem Oslofjord, en vindstille sommermorgen ved solopgang er en speciel oplevelse som ikke kan beskrives, men skal opleves. Et prægtigt syn over fjord med skærgård og påbegyndelse af dagen til lands og til vands.

Jeg mener at sejlturen igennem fjorden tog ca. 4 timer. Der var et mindre ophold ved byen Horten, hvorfra kom et mindre skib ud for at afhente passager og andet som skulle til denne by.

På havnen i Oslo stod Karen og tog imod os. Før vi skulle fra borde skulle vi igen igennem et paskontrol for at få stemplet ankomst til Oslo.

Før at komme ud til Karen og Thor, var vi med bus hertil. Vi var vist ikke særlig underholdende ved ankomst, men efter at have sundet os lidt kunne vi igen.

Karen og Thor boede i et selvopført træhus, på et nærmest lignende naturgrund ud til åbent slette, foran skov og fjeld, med et skihopbakke tæt derved.

Vor tid hos dem foregik stort set i området heromkring. Vi tilbragte megen af tiden i skoven, fjelden og på toppen af skihopbakken, hvorfra var et mægtig udsyn ned over Oslo og over til Holmenkollen, på modsatte side af byen.

Det nuværende og kendte skihop på Holmenkollen, var ikke opført på det tidspunkt.

Hos Karen og Thor spiste vi normal dagligdags kost, som bestod meget af fiskeanretning. En dag fik vi hvalkød, som dengang næsten var dagligdagskost. Jeg husker det som helt rødt kød og smagte også meget godt.

En dag var sammen med Karen og Thor på bustur til Oslo, for at se lidt af byens seværdigheder. Jeg husker ikke helt det vi så, men var en tur ad Karl Johann, på havneområdet og Akkershus. Vi havde madpakke med og tog med bus hjem ved aftenstid.

Den dag i Oslo var første gang nogensinde vi fik Coca Cola, som vi egentlig syntes, smagte ret godt.

Jeg mener ikke at Coca Cola på det tidspunkt var lanceret i Danmark, da det var ret nyt, men der gik ikke lang tid før det også kunne købes her.

En dag senere var Bent og jeg på enehånd ligeledes en tur i Oslo. Vi gik lidt på osetur i byen og tog med bus hjem ud på eftermiddagen.

Bent og Karen som jo var søskende ønskede jo også sammen at drøfte private samtaler.

Herfor drog jeg et par eftermiddage med Thor ud på en bondegård hvor han havde påtaget sig at presse og pakke noget hø i baller, som vistnok var til videresalg.

Vi cyklede derud, omkring 6-8 kilometer.

Høet som skulle presses foregik som således:

Der var en større pressekasse, som Thor så forkede høet i. Jeg skulle så stå i den kasse og træde høet sammen, som faktisk var meget varmt og anstrengende. Når kassen var fuld blev der lagt låg på, som vi så begge hoppede lidt rundt på, for til sidst at binde det sammen med et par stykker ståltråd, kassen kunne herefter adskilles og høet tages ud, og herefter vejes.

Vi pakkede tre til fire kasser på et par timer og holdt så fyraften. For min behjælpssomhed herfor, mener jeg at fik 30 kroner. Efter nogle gode dage i Norge, var hjemturen efter samme procedure som udturen.

Mine duer:

Indhold

Da den tidligere ejer af Ll. Uhlund havde en del interesse for brevduer og havde derfor en heraf.

Da brevduer jo ikke er sådan at flytte med, blev aftale så, at jeg skulle overtage hans duer mod at han så skulle have de første ti dueunger som blev, efter at jeg havde overtaget dem.

Duerne var nu ikke så hurtige til at yngle som han vist havde regnet med, men han fik da ved lejlighed nogle af ungerne, hvorefter vi så blev enige om at denne duehandel nu måtte være afsluttet med dem som han nu havde fået.

Eftersom årene gik, og det oprindelige dueslag var bleven nedtaget, begyndte duerne nu at formere sig. De byggede reder overalt i lade og staklade.

Efterhånden som de fik unger og var flyvefærdige tjente jeg faktisk en del lommepenge ved salg af dueunger.

En tid havde jeg en slagter i Holstebro som aftager. Det var ret ofte når jeg alligevel skulle til musikundervisning i Holstebro havde et par eller fire dueunger med til denne slagter, hvor jeg fik to kroner stykket, som var mange penge for mig dengang.

Når jeg nævner to eller fire dueunger, er det for at der i hvert hold unger som regel var to unger.

Vi spiste også selv en del af ungerne.

På tidspunkter havde duerne formeret sig så meget, at det var nødvendig med en del udryddelsesprocesser. Duer er jo ikke helt renlige at have til at bo overalt, hvor der også skal være korn og halm til andre dyr.

Ligeledes kunne den store formering også blive for indavlet, duerne blev mindre, ligesom det kunne medføre fjerkræsygdomme til høns.

En udrensning af til var nødsaget. Men der var fortsat duer på Ll. Uhlund i den tid far og mor boede her.

Lidt om mig selv:

Indhold

Efter min konfirmation i foråret 1948 og til jeg blev gift, stiftede hjem og familie i 1958, er det begrænset hvad jeg har haft af længere tids ophold i hjemmet i de mellemår.

Fra november 1958 fik jeg et års tjenestepuds i "Søndergård" i Tvis.

Herfra og fem måneder på Staby Efterskole.

Hjemme sommeren over og tjensteplads på "Viumgård" i Måbjerg.

Lidt forskelligt daglejob til jeg blev indkaldt som soldat, som var 16 måneder. Først i Ålborg, så til den Danske Brigade i Tyskland og hjemsendt fra Viborg.

Herefter så en kortere tid med lidt rodet livsførelse i dårlig miljøsekskab og blandet arbejde mm.

For at komme ud af denne kedelige livsførelse, fik jeg hvorefter tjensteplads i "Bannestrup" i Tvis, hvor jeg så var de sidste halvanden år før jeg blev gift.

Efter 1958: Indhold

Det er ikke min tanke at beskrive nævneværdigt fra den tid, da det må høre under mine efterkommere at fortolke fra den tid.

Men i korte træk kan jeg så nævne det som således.

Jeg blev gift med Ella Katrine Hansen i 1958. Ella var fra "Birkholm" i Tvis. Da vi ikke havde andre muligheder og det ligesom hængte i luften vort fremtid skulle være ved landbrug, blev det for en tid som sådan.

Vi havde ingen startkapital og var derfor ligesom tvunget til bosætte os efter vore nærmestes forgodtbefindende. Derfor blev der til os købt et mindre ejendom i Høgild, Aulum.

Som beboelse var denne ejendom stort set ikke andet værd end jævne med jorden, men sammen fik vi det dog bragt i en sådan stand at vi kunne bo heri i nogle år.

Da naboejendommen og ved samme størrelse, efter nogle år blev til salg, købte vi denne, da der herved var en anelse bedre beboelse, ligesom vi herved fik dobbelt så megen jord.

For i det hele taget at kunne få til føde, klæde og børns opvækst havde jeg forskellig bierhverv, som ikke var noget unaturligt ved.

Efter nogle år herved, uden nogen form for økonomisk fremgang, valgte vi herfor at vende skuden med at finde fast arbejde og sælge ejendommen.

Dette valg blev så vores redning for vores fremtid. Vi flyttede til lejet hus i Aulum og jeg fik fast arbejde på Birn Jernstøberi i Holstebro, hvor jeg var i 26 år, for da at gå på efterløn.

Min tid på Birn vil jeg herved undlade at fortælle om, da jeg har nedskrevet det som arbejderhistorie for ASRA, (*Arbejder Historisk Støttekreds Ringkøbing amt.*)

Denne arbejderhistorie er at finde for fordelt indrykning i ASRA NYT nr.1, 2003 og ASRA NYT nr.2, 2003.

ASRA er pt. hjemmehørende på adr.: Ålykkevej 3, Herning.

Efter syv år i lejet hus, Aulum, købte vi nyt hus på Sønderagervej 4, Aulum og har nu været her i 25 år. (2003)

Igennem årene i Aulum har Ella haft forskellige rengøringsjob. Delt hos private, forskellige virksomheder, samt flere år i Brugsen og Aulum Byskole, hvorfra hun gik på efterløn som 60-årig.

Som Efterløkker har vi sammen deltaget ved forskellige lokalaktiviteter, ligesom vi hver især har dyrket egne interesser med motionerende aktiviteter.

Igennem mine år og især mine sidste år på arbejdsmarkedet, samt i efterløntiden, har jeg dyrket nogle politiske interesser indenfor socialdemokratiet. I den lokale partiforening har jeg i nogle år siddet i dennes bestyrelse, samt været formand i et par perioder.

Det som var interessant herved var, at socialdemokratiet på det tidspunkt havde regeringsmagten og som gav anledning til, at være delegeret ved flere af partiets kongresser i den periode.

Kongres er jo partiets øverste myndighed, og varer tre til fire dage.

At være til kongres er noget af en specielt oplevelse, da man herved befinder sig iblandt partiets ministre og øvrige folketingsmedlemmer.

Under sådanne kongres er den sidste aften ved fælles samvær med fællesspisning underholdning og dans, hvortil ægtefæller så også må deltage, og hvorved Ella også var med.

At være til festlig samvær med folk, fra statsministeren og øvrige, er ikke noget man løber ind i dagligdagen.

Nok har jeg hørt om mange i min slægt som har deltaget ved mangt og meget, men ved noget lignende her nævnte, har jeg indtil nu, haft eneret for og det er jeg faktisk også en del stolt af.